

CRONICA CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN 1996 DE INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN” DIN BUCUREȘTI

1. **Adamclisi**, cetatea *Tropaeum Traiani*, jud. Constanța (V, VII, IX). Colectiv: Ion Barnea, consultant științific, Alexandru Barnea, responsabil, arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu, Liana Oța, IAB; Ioana Bogdan Cătănicu, IAIAC; Gheorghe Papuc, MINAC; Mihai Ionescu, MCM; Margareta Arsenescu, FIB; Nelu Zugravu, FII; studenții Irina Achim, Adela Băltăc, Ionuț Bercaru, Robert Constantin, Severus Ionescu, Mihai Mărgărit, Gheorghe Mucea, Sabina Nicola, Adriana Panaite, Stan Stoica, FIB; Horina Cristea, studentă arhit.; studenți FII. Fonduri IAB, IAIAC, MINAC, FII și FIB.

Basilica D (A.B., M.M.C., I.A., R.C., M.M., A.P., H.C.). Reluarea unor sondaje și deschiderea altora noi pentru limpezirea în plan stratigrafic a raportului general dintre ruinele basilicii vizibile astăzi cu fazele ei și construcțiile anterioare din sec. II–IV.

Turnul 4 (I.B.C.). Curățarea în apropiere a unei suprafețe de 10 × 7 m abandonate în deceniile trecute, când s-a căutat poarta de N, inexistentă în etapa constantiniană. Aici nu au apărut ziduri ale unor edificii târzii, fapt care va permite cercetarea unor faze anterioare.

Anexa fortificată (M.I., A.B., studenți FIB, prin rotație). Reluarea săpăturilor în colțul de NE al anexei, cu scopul verificării relației dintre turnul circular de NE și latura de E a incintei anexei, unde pare să fi existat o intrare.

Basilica coemeterialis (N.Z., A.B., studenți FII). Continuare a cercetărilor în basilică și în proximitatea ei, cu stabilirea unor detalii noi privind anexele de la S și necropola; identificarea unui mormânt cu boltă, în mare parte distrus, la S.

Platou E de cetate (M.A., A.B., studenții A.B., I.B., S.I., G.M., S.N., S.S.). Printr-o altă secțiune magistrală perpendiculară pe precedenta, continuare a cercetării sistematice a așezării preromane de pe platou.

Basilica extra muros, V (Gh.P.). Verificări de detaliu pentru precizarea planului basilicii la V.

Cercetări de teren în zonă, înregistrări topo- și planimetrice cu încadrarea cercetărilor noi în întregul plan de situație, pentru prima dată refixate după curbele de nivel la o scară convenabilă, în vederea publicării cât mai exacte (A.B. și colab.)

2. **Băzdâna**, com. Calopăr, jud. Dolj, punctul „La Cetate” (III, IV, V). Vlad V. Zirra, IAB. Fonduri IAB. S-a deschis suprafața Sp1/1996, de forma unui trapez, între S. I/1993 și S. III/1995, spre a se cerceta mai atent depunerile arheologice și a fi cuprinse mai bine complexele posibil a se fi păstrat. Materialele descoperite sunt fragmentare; ele aparțin, în nivelul superior epocii Latène recente, iar cele din nivelul inferior sunt de aspect Latène timpuriu. Se remarcă și o cantitate semnificativă de fragmente ceramice din epoca timpurie a bronzului (cultura Coțofeni). S-a confirmat diferența clară, stratigrafic și prin material, între cele două niveluri observate anterior (VVZ).

3. **Belcești**, jud. Iași (I, II). Alexandru Păunescu, IAB; Jenica Turcan, CNMMI. Fonduri IAB și CNMMI. Au fost tratate patru secțiuni (6 × 1 m) în punctul C din partea de N a dealului; în trei dintre ele nivelul tardenoisian era distrus. Material litic sărac, cu aceleași caracteristici

tehnic-tipologice remarcate anterior. De menționat gratoarele pe așchii și lamele cu rețușuri neregulate. În S. IV au apărut sporadic materiale aparținând unui nivel Precucuteni: ceramică, unelte din piatră șlefuită, un fragment de idol. Puținătatea materialului tardenoisian tipic și faptul că nivelul corespunzător de locuire era distrus, au determinat încetarea investigațiilor arheologice în acest punct (A.P.).

4. **Bistreț și Cârna** (între 1868–1996 Dunăreni, com. Goicea), jud. Dolj (III, IV, V). Ion Chicideanu, IAB; Monica Șandor Chicideanu, FIB; Florin Ridiche, MOC. Fonduri IAB. Cercetări cu caracter de salvare în două zone principale, pe malurile de S ale bălților Bistreț și Nasta din teritoriul celor două localități. În primul punct, situat pe grindul Prundu Măgarilor „la rampă”, a fost terminată cercetarea așezării aparținând culturii Gârla Mare; resturi de locuințe, gropi menajere etc. Pe același grind s-a verificat în punctul „La nea Vasile”, situația complexului hallstadian timpuriu descoperit în 1995, stabilindu-se că acesta a fost izolat. În cea de-a doua zonă, pe malul de S al fostei bălți Nasta, s-au descoperit și cercetat 19 gropi cu mult material ceramic hallstadian timpuriu. Dintr-o groapă mai târzie s-a recuperat o *lekane* întreagă, lucrată la roată. Așezarea de tip Gârla Mare este situată în apropierea necropolei de incinerare de pe Grindul Tomii, existând posibilitatea de a-i corespunde. Dintr-una din gropi, în afara ceramicii, s-a recuperat și un pumnal din bronz, întreg, piesă mai rară în descoperiri ale acestei culturi (I.C.).

5. **Bordușani–Popina**, jud. Ialomița (II, V). Silvia Marinescu Bâlcu, IAB; George Trohani, Dragomir Popovici, Cătălin Bem, Dragoș Moise, MNIR; Florin Vlad, MIS; Valentina Voinea, UOC; C. Miu, studentă UOC. Fonduri IAB, MNIR, MIS. Săpăturile au avut drept scopuri principale cercetarea completă a nivelului de locuire getic din secțiunile anterioare și continuarea studierii nivelurilor gumelnițene. La locuința nr. 18 s-a constatat că zona exterioră acesteia la N și E a fost, în timpul funcționării locuinței, utilizată pentru depunerea de resturi menajere, acoperite periodic cu câte un strat de lut galben. Pe măsura epuizării depunerilor getice, s-a început cercetarea părții superioare a depozitului gumelnițean. Acesta cuprinde materiale aparținând fazei Gumelnița A 2. S-a încercat interpretarea lotului osteologic recoltat (destul de redus numeric) în contextul microstratigrafiei zonei (colectiv).

6. **Boroșteni**, com. Peștișani, jud. Gorj, „Peștera Cioarei” (I). Marin Cârciuamaru, Roxana Dobrescu, IAB; Marcel Otte, ULB; Marilène Patou-Matisse, Patrick Auguste, IPHP; Elena Terzea, ISER; Carol Căpiță, FIB. S-au definitivat cercetările începute în S. XVI–XVIII, în vederea recuperării micromamiferelor, atingându-se patul peșterii la –4 m. S. XIX și XX au urmărit recuperarea materialelor din depozite supuse degradării. În S. XIX, stratul O, specific paleoliticului superior, la –0,70–0,82 m s-au descoperit trei obiecte de podoabă: o mărgea mică din os, o alta de stalactită și un pandantiv de piatră fără perforație, prevăzut cu gravuri circulare; materialul litic cuprinde trei așchii de silex, două lame de silex dintre care una rețușată, o așchie și un nucleu din cuarțit din stratul L și o așchie de cuarțit din stratul J. În S. XXI (–0,95–3,30 m) în stratul O, două lame rețușate de silex și o așchie de diorit; în straturile proprii paleoliticului mijlociu 79 așchii, 18 racloare, două vârfuri, trei nuclee, un rețușor și un galet neprelucrat. Majoritatea pieselor litice musteriene se concentrează în straturile H, G și foarte puțin în F. (M.C.)

7. **Câmpulung–Pescăreasa** („*Jidova*”), jud. Argeș, castrul roman (VII). Constantin C. Petolescu, IAB; Teodor Cioflan, MJAP. Fonduri IAB, MJAP. S-au continuat săpăturile în *retentura dextra*, unde s-au înregistrat anterior două barăci militare orientate E–V, despărțite între ele printr-o stradă. S-a identificat capătul de E al barăcii dinspre latura de N a castrului (lângă *via sagularis*); dimensiunile barăcii: 36 × 9 m. În lutul galben au apărut urmele a patru rânduri de stâlpi din lemn; prin urmare, baraca avea două șiruri de încăperi, despărțite probabil de un coridor interior (C.C.P.).

8. **Garvăn–Dinogetia**, com. Jijila, jud. Tulcea (VII, IX, XI, XII). Alexandru Bamea, IAB, responsabil; Mihai Ionescu, MCM; Robert Constantin, Alexandra Zbucnea, Ionuț Bercaru, studenți FIB. Fonduri IAB.

Cetate. Între 12–25 august, pregătirea terenului, în special sector D, pentru înregistrare grafică cât mai completă a tuturor cercetărilor din ultimii ani și racordarea lor la situațiile notate anterior. În ultima parte a programului, relevee, ridicări topo ș. a.; cercetări de teren în zonă (AB).

9. **Giurgiu–„Malu Roșu”**, jud. Giurgiu (I, V, XI – XII). Alexandru Păunescu, Emilian Alexandrescu, IAB; Traian Popa, MJG. Fonduri IAB, MJG. Deschiderea unei suprafețe noi, cas. A, 4 × 3 m, orientată SSV – NNE, la 2 m distanță de latura de N a S. III. Între 0 și –2,50 m s-au înregistrat stratigrafic 7 depozite dintre care primul conține urme Latene și Dridu, iar următoarele cinci, piese litice aurignaciene corespunzând, în ordine, straturilor A II (10 piese), A I, A I c (51 piese), A I b (24 piese) și A I a (2 piese). Tipologic, piesele litice se încadrează în caracteristicile deja cunoscute la Malu Roșu, apărând însă în număr mai redus. Prin amplasarea cas. A/S III, s-a obținut un profil transversal al terasei, de cca 50 m, care a evidențiat orizontalitatea straturilor geologice și culturale. Împreună cu profilul longitudinal de 50 m obținut anterior, stratigrafia aurignacianului de aici se va putea constitui ca un profil de referință pentru întreg teho-complexul aurignacian din Câmpia Română (A.P.).

10. **Gresia**, com. Stejaru, jud. Teleorman (VII). Fonduri MMN. Romeo Avram, MMN; Lucian Amon, UC; Cătălin Borțun MJT; Radu Băjenaru, IAB. Fonduri MMN. Sondaje la fortificația romană de pământ pentru verificarea informațiilor anterioare și precizarea elementelor de fortificație și de structură interioară, verificarea traseului „Troianului” în zonă. Patru secțiuni, pe laturile de V, E și N ale castrului, la colțul de SE și o casetă pe latura de E. Castrul avea dimensiunile de 92 × 86 m, cu laturile lungi orientate N–S; incinta era construită din pământ și palisadă de lemn, cu câte două șanțuri de apărare pe laturile de N, E și V; la colțul de SE au fost identificate trei *fossae*. S-au mai identificat: *berma*, lată de 1–2,50 m, zidul construit din gllii de pământ (*murus caespiticius*), cu urmele unei palisade de lemn, gros de 2–4 m și păstrat pe o înălțime de 0,30–1 m, *agger*-ul din pământ bătut, lat la bază de 4,40–12,50 m, păstrat pe o înălțime de 0,20–1,10 m, *via sagularis* din pietre mici de râu, pe laturile de E și V, păstrată pe o lățime de 1,40–1,50 m. S-a infirmat ipoteza potrivit căreia castrul ar fi avut turnuri din zid. Două cărămizi cu ștampilă par să indice prezența aici a unor detașamente din *cohors I Augusta Nervia Pacensis Brittonum milliaria*. Potrivit unei monede descoperite în castru, acesta pare să fi fost construit în timpul lui Commodus sau nu mult înainte. La cca 1 km SE de castru au fost descoperite urmele unui drum din pietre de râu, lat de 4–6 m, folosit și astăzi de localnici. C. C. Petolescu, prezent în timpul cercetărilor, sugerează că acest drum va fi fost de fapt „Troianul”, identificat de altfel în apropiere, în pădurea Scioaștea (RA).

11. **Hârșova**, jud. Constanța (II, VII, IX, XII, XIII).

Tell. Cercetări MNIR în colab. cu UOC, MIS, MCDPF, FIB.

Carsium I. Cercetări MINAC.

Fortificația medievală. Cercetări MNC.

Carsium II, sector edificiu. Paul Damian, Mihaela Simion, Romeo Cârjan, MNIR; Oana Damian, IAB. Fonduri MNIR. Prin desființarea martorilor dintre secțiuni, s-a observat mai bine compartimentarea edificiului romano-bizantin; s-a stabilit limita de V a acestuia. Prin continuarea S. VI (6,70 × 3,15 m, 1995), s-a delimitat un alt edificiu, contemporan cu prima fază a celui anterior, datând deci din sec. IV. Noua construcție, E2, surprinsă pe o suprafață de cca 10 mp, avea ziduri din piatră și cărămizi legate cu mortar alb. Se constată astfel existența pe panta de V a dealului Cetății a unui cartier important al orașului antic. Ceramică fragmentară, sec IV–VI, fragmente vase sticlă, mărgea sticlă, câteva monede. Urme a două locuințe adâncite și câteva gropi menajere aparținând locuirii din sec. X–XI (P.D. și colab.).

12. **Histria**, com. Istria, jud. Constanța (VI, VII, IX). Petre Alexandrescu, Alexandru Suceveanu, responsabili; Catrinel Domăneanțu, Mircea Angelescu, Alexandru Avram, Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Emilian Teleagă, IAB; Pierre Dupont, P. Sejalon, CNRS-Lyon; Crișan Mușțeanu, MNIR; Octavian Bounegru, FII; Virgil Lungu, MINAC; studenți FIB. Fonduri IAB, FII, CNRS, MINAC.

Sector X (C.D.). Cercetarea s-a concentrat în casele P, U, V, Z. În casele U și V a reapărut dărâmătura de statuete, kiptere și chirpic ars, suprapunând latura de E a temeliiilor olbiene; mare cantitate de țigle și chirpic ars; fragmente ceramice elenistice târzii, câteva fragmente de statuete din lut ars și o paletă de kantharos cu firmis negru și cu graffiti. În casele Z, T și parțial U, a reapărut nivelul străzii pavate cu pietre și fragmente ceramice orientate pe cât se pare N-S. S-a degajat până la a opta asiză fântâna identificată anterior; materialul ceramic din umplutură este unitar și conține fragmente de amfore, ceramică de uz curent (căni), câteva fragmente de cupe ioniene cu decor în relief, vase indigene lucrate cu mâna, greutăți de război de țesut, două monede de bronz. Cu privire la funcționalitatea fântânii foarte îngrijit construite, piciorul unui vas șlefuit din antichitate și aparținând probabil unui kernos ar putea indica existența aici a unui *bothros* (C.D.).

Sector Cuptoare (M.A., P.D., P.S.).

Sector Templu (A.A., M.M.C., E.T.).

Sector Domus (O.B., V.L., M.A.). S-a continuat cercetarea Domus IV, construit în sec. VI p.Chr. și suprapunând restul de construcții datând din sec. II-III, refăcute în sec. IV. S-au obținut precizări privind planul inițial al complexului, deteriorat în momentul penultimului nivel (V A), bine individualizat în sector. În paralel, s-a continuat secțiunea care a dat în 1995 depozitul de amfore elenistice, identificându-se incinta romană târzie, care pare să o fi dezafectat pe cea romană timpurie și măcar una dintre incintele grecești.

Sector Basilica episcopală (A.S., O.B., C.M.). S-a început degajarea *atrium*-ului basilicii care pare a fi fost prevăzut în primele lui două momente de existență cu un portic. Penultimul nivel (V A) a fost surprins aici, reprezentând probabil resturile unei locuiri particulare, din moment ce se știe, din cercetările anterioare, că basilica nu mai funcționa în acest moment. S-au găsit de asemenea urme sporadice ale ultimului nivel (V B) de la Histria (A.S.).

13. **Jurilovca, cap Dolojman, Orgame/Argamum**, jud. Tulcea (VI, VII, IX). Mihaela Mănucu-Adameșteanu, responsabil; Monica Mărgineanu-Cârstoiu, IAB; Florin Topoleanu, Vasilica Lungu, Mihaela Iacob, Dorel Paraschiv, Vera Tudorache, ICEMT; Lucrețiu Bîrliba, FII; Medea Alexandrescu, Viorel Aron, FIB. Fonduri IAB, ICEMT.

Sector F E (M.M.A., M.M.C., M.A., V.A.). Obiective: – observații stratigrafice de verificare prin înlăturarea profilelor casetelor C 1 – C 17 (1991-1994); – consolidarea zidurilor monumentelor degajate; completarea studiului de urbanism. S-au confirmat principalele momente constructive observate anterior, cu evidențierea fazelor târzii ale „E D” (sec. V-VI) și existența resturilor unor clădiri preromane („E G”, „C H”, „C C”) din sec. IV-III a.Chr. Au fost identificate și parțial cercetate încă două complexe, „E H” și „C C”, datând din sec. IV și respectiv sec. III a.Chr., ambele construite din pietre legate cu pământ și acoperite cu țigle. Ele par să aparțină rețelei de locuire racordate incintei contemporane lor. La V de „C C” groapă menajeră din prima jumătate a sec. V a.Chr. Multă ceramică, parțial întregibilă, 23 monede bronz grecești și romane, o monedă de aur de la Anastasius, teracote grecești fragmentare, o gemă romană ș.a. (M.M.A.)

Sector Basilica II (F.T., M.M.C., D.P., L.B.). S-au demontat martorii dintre șirurile de casete A și B, parțial C, în total, 12 casete. Noi observații stratigrafice și constructive, în special la edificiul 5, aflat în colțul de NV al sectorului. S-au trasat trei casete noi, D 5-7. Materialul arheologic, în special ceramic, este reprezentat prin fragmente de amforă și ceramică de bucătărie; cele câteva monede confirmă datarea nivelurilor romane târzii din sector (F.T.).

Sectorul extra muros (M.I., D.P.). Continuarea cercetărilor în suprafețele deschise în 1995; s-au degajat două încăperi ale edificiului F 6 și un mormânt de înhumăție roman târziu. Ceramică din sec. II–IV p.Chr. și monede din sec. IV p.Chr. (M.I.)

Sector necropola tumulară (V.L., V.T.). Cercetările s-au concentrat în partea de N a necropolei. S-au continuat săpăturile începute în 1995 la un grup de tumuli din sec. VI a.Chr., urmărind-se date noi pentru începuturile și topografia necropolei. În cele două campanii au fost cercetate 14 morminte arhaice cu un bogat și variat inventar ceramic, dominat de componenta greco-orientală: vase „wild goat”, cupe cu benzi, vase-coloană, amfore de Chios și de Lesbos, ceramică cenușie. Se adaugă câțiva arybaloi corintieni, vârfuri de săgeți. În ringul unui mormânt din sec. VI a.Chr., distrus, s-a găsit un askos attic cu figuri roșii, conținând 39 de monede histriene din argint: 3 didrahme și 36 oboli. Fragment de relief funerar din marmură din epoca elenistică. (V.L.).

14. **Lapoș**, jud. Prahova (I). Marin Cărciumaru, Roxana Dobrescu, IAB; Carol Căpiță, FIB. Fonduri IAB. S-au săpat secțiunile XII–XV în sectorul de NE al poienii Roman. S-au descoperit 1769 piese litice atribuite Paleoliticului superior, dintre care cca 0,53% sunt unelte, după cum urmează: 7 gratoare, 1 persoană, 1 vârf și o troncatură. Suporturile pe care au fost realizate sunt laminare; rețușele folosite pentru a obține partea activă sunt de tipul direct, dar și de tipul invers, ca în cazul vârfului. Suporturile se încadrează în faza „plin debitați”, remarcându-se o alegere a acestora (M.C., R.D.)

15. **Năeni**, com. Năeni, jud. Buzău, culmea Zănoaga (III, IV, V). Ion Chicideanu, IAB și colectiv. Fonduri MJB. Săpăturile au urmărit, după o întrerupere de doi ani, controlarea zonei imediat învecinate mormântului triplu de înhumăție, descoperit în 1993 și locuirea din epoca bronzului timpuriu, situată pe panta de E. Mormântul, aparținând unei etape târzii a culturii Monteoru, era izolat, fiindcă alte descoperiri funerare din aceeași epocă nu au mai apărut. În schimb, o groapă cu mult chirpic ars de la o construcție incendiată, conținând cioburi tipice Balintești, permite punerea ei în legătură cu mormântul amintit. S-a mai descoperit un mormânt de incinerăție în urnă, datând după ceramică din sec. V–IV a.Chr. În aceeași parte a platoului au apărut și complexe din sec. IV p.Chr. Pe panta de răsărit s-a cercetat în continuare locuirea din epoca bronzului, nivelurile superioare – Zn. II b–a corespunzătoare nivelurilor Ic4 – 2–1 de la Sărata Monteoru. Pe aceeași pantă s-a mai descoperit o groapă cu oase de cal, depuse pe fund, databilă în sec. IV p.Chr. printr-o fibulă cu piciorul întors pe dedesubt, descoperită sub oase (I.C.).

16. **Nicolae Bălcescu**, com. Al. Odobescu, jud. Călărași, punctul „La Vii” (I, V, X). Alexandru Păunescu, Emilian Alexandrescu, IAB. Fonduri IAB. Așezarea se află la cca 0,9 km SSV de școala și biserica satului, pe malul lacului Călățui, în zona numită „Barza” și la cca 0,3 km S de „Podul Lupii” și de „Fântâna lui Gh. Soare”, la altitudinea absolută de 37 m. S-au efectuat două sondaje S. I și S. II orientate V – E de câte 10 × 3 m și 10 × 1 m, în scopul stabilirii stratigrafiei așezării și a limitelor ei. În fiecare din sondaje s-au înregistrat între 0 și –2 m adâncime, câte 4 depozite succesive, dintre care primul conținea fragmente ceramice Sântana de Mureș, al doilea fragmente ceramice geto-dacice și ultimele, piese litice aurignaciene. În total s-au recoltat 198 piese litice, în majoritate atipice. Se remarcă suprafața mare de răspândire a pieselor, și importanța acestei așezări aurignaciene târzii, prima de acest fel în această parte a Câmpiei Române (A.P., E.A.).

17. **Nufăru**, jud. Tulcea (V, VI, XII). Oana Damian, IAB; Corneliu Andonie, Elena Niță, MMN; Emilian Gămureac, Adrian Robu, studenți FIB. Fonduri MMN, IAB. Continuarea cercetării prin S. I Bufet, de 13 × 6,60 m, orientată E – V, pentru studierea interiorului așezării fortificate bizantine și depistarea unor urme de viațuire anterioare acesteia. S-au înregistrat, în straturile

superioare din sec. XI, două locuințe adâncite (3 × 2,60 m și 3,90 × 3,20 m) și șase gropi menajere cu un bogat material arheologic. Locuințele erau sprijinite pe pari de lemn, aveau podele de lut și instalații de foc. Epoca getică este marcată de un strat de cultură și câteva complexe: două cuptoare, o vatră mare și trei gropi menajere. Materialul este databil între sec. IV–III a.Chr. și I a.Chr. – I p.Chr. Ceramicii locale tipice i se adaugă câteva importuri elenistice: fragmente ceramice cu firnis negru, o căniță pergameniană, amfore, două torți de amfore șampilate, una de Thasos, după 340 a.Chr., cealaltă de Sinope, cca 260–250 a.Chr.; identificări N. Conovici (O.D.).

18. **Odaia Turcului**, com. Mătăsaru, jud. Dâmbovița (III, X, XII). Radu Băjenaru, IAB. Fonduri IAB.

Cercetările au continuat în S. A, deschisă în anul precedent. S-a săpat până la o adâncime medie de –1,80 m, fără a se epuiza stratul de culșură. Stratigrafic, s-a confirmat că așezarea se compune din mai multe niveluri încadrabile în bronzul timpuriu (cultura Glina și grupul Odaia Turcului). Au fost cercetate câteva gropi și resturile unei podele de locuință. Observații interesante s-au făcut în ceea ce privește structura valului de apărare al așezării. În solul vegetal s-a descoperit ceramică din sec. IV p.Chr. și din epoca medievală (R.B.).

19. **Păcuiul lui Soare și Dervent**, com. Ostrov, jud. Constanța (XII–XIII). Petre Diaconu, Oana Damian, IAB; Emilian Gămureanu, Adrian Robu, studenți FIB. Fonduri IAB și MDJC.

Necropola medievală (sec XIII–XIV). Reluarea cercetării a dus la descoperirea a încă trei morminte de înhumăție, fără inventar, orientate E–V, organizate în șiruri paralele și corespunzând tipologiei anterior stabilite din zona porții de N a așezării insulare.

Dervent. Printr-o secțiune orientată N–S, de 9,50 × 3,50 m, s-au descoperit zece morminte de înhumăție, orientate V–E, dispuse în șapte șiruri paralele. S-a constatat practicarea înhumării individuale, înregistrându-se doar o reînhumare. Trei dintre morminte aveau inventar: obiecte de podoabă (mărgele din sticlă, cercel de argint, un inel de bronz și altul de argint) și o căniță cu smalț verde-oliv. Necropola este databilă în sec. XI (P.D., O.D.).

20. **Poienești**, jud. Vaslui (II, V, VIII, X). Mircea Babeș, responsabil, Daniel Spănu, IAB; Nicolae Mirițoiu, Centrul de cercetări antropologice, București; studenții Vasile Andrei, Andrei Măgureanu, Diana Mureșan, Andrei Soficaru, FIB. Fonduri IAB. În capul de N al „Măgurii” s-au săpat s. 89–94, iar pe latura de E, parțial, s. 85 și 87–88, totalizând o suprafață de 513 mp. Au fost identificate 99 noi complexe și s-au înregistrat 357 obiecte și loturi de obiecte. Din necropola getică (sec. V–IV a. Chr.), practic epuizată (total 42 morminte de incinerăție), a fost descoperit un singur mormânt, iar din necropola de tip Poienești – Lukașevka au apărut alte 13 morminte (total actual 222 morminte de incinerăție). În partea de N a „Măgurii” au mai fost săpate 9 morminte carpice (șapte de incinerăție și două de înhumăție), datând din faza finală a acestei necropole, de acum practic apuizată (total 217 morminte, dintre care 138 de incinerăție și 79 de înhumăție, toate de copii). În suprafețele cercetate se mai aflau 17 complexe neolitice (Cucuteni A–B), o groapă din epoca bronzului (Noua) și 55 complexe (gropi, vetre, aglomerări pe nivel) din sec. III–IV p. Chr. Dintr-o lutărie situată pe marginea de E a „Măgurii” au mai fost salvate două morminte medievale de înhumăție (total actual 21 morminte din sec. XIV–XVI) (M.B.).

21. **Satu Nou**, com. Oltina, jud. Constanța, „Valea lui Voicu” (V, VI). Mihai Irimia, UOC; Nicolae Conovici, IAB. Fonduri IAB și UOC. În S. I a – c, carourile 11 N – 23 N, s-au cercetat complexele nivelurilor I și II, parțial și III, corespunzând toate, ultimei etape de locuire. (sec. I a.Chr. – primele decenii ale sec. I p.Chr.). De menționat descoperirea unei podine lungi de cca 5 m, în nivelul I, a unui cuptor cu gardină în nivelul II (c 11 N – 13 N) și, în nivelul II din S. I a, c 22, a unei vetre–altar de formă circulară. Ceramică autohtonă și elenistică fragmentară; 36 torți și găuri de amfore șampilate din sec. III a.Chr., corespunzând primei etape a locuirii getice (N.C., M.I.).

22. **Sărata Monteoru**, com. Merei, jud. Buzău, punctul Poiana Scoruşului (III). Responsabil Eugenia Zaharia, IAB; Ligia Bârzu, FIB; Adriana Moglau, FII. Fonduri MJB.

S-a lucrat în lărgirea de E a suprafeţei P7 (unde în 1952 s-a cercetat în întregime rugul de incinerare din epoca bronzului, faza Ic₃, şi s-au făcut şi sondaje în depunerile de sub rug). A fost dezvelit un zid din bolovani mari de râu, zid atins în sondajul P7/1954. Zidul, orientat aproximativ SV-NE, este o incintă sacră (M Ic₄); a fost desfăcut pe o lungime de 9 m.

Pe traseul de NE al zidului s-a descoperit o groapă ovală (N-S) de ritual funerar (M Ic₄) care a deranjat şi demolat parţial pietrele. Groapa conţine foarte mult cărbune, cenuşă, pământ ars, ceramică, oase de animale, pietre. S-a scos pământul până la -1,40 m din caseta P91/1954, situată la S de P7, în scopul desfacerii din nou a unui mare complex din bolovani de râu, îngropat în 1954 (E.Z.).

23. **Snagov**, mănăstirea Snagov, jud. Ilfov (III, V, XIII). Gheorghe I. Cantacuzino, IAB. Fonduri IAB şi salvări. Sondaje de salvare în jurul bisericii, între zidurile ei şi drenul betonat din 1995. S-au descoperit urme din etapa târzie a epocii bronzului şi fragmente ceramice getice. S-au adăugat amănunte privind planul primei biserici (sec. XIV) şi tehnica de construcţie a acesteia: fundaţiile din piatră şi mortar aveau grosimea de 1, 50-1,20 m şi adâncimea de 0,85-0, 90 m în partea de E şi 1,05 m în cea de V. Biserica actuală a fost ridicată în interiorul vechii biserici, cu o decalare spre V. Vechea biserică avea trei abside şi era de proporţii deosebite, atingând la exterior lungimea de 26 m, lăţimea de 12,80 m, iar în dreptul absidelor laterale, 16,80 m; absida altarului era la exterior lată de 10 m. Se poate aşadar presupune că prima biserică a mănăstirii Snagov, atestată documentar în timpul lui Mircea cel Bătrân, avea un plan care a servit drept model bisericii ridicate în prima jumătate a sec. XVI (Gh.I.C.).

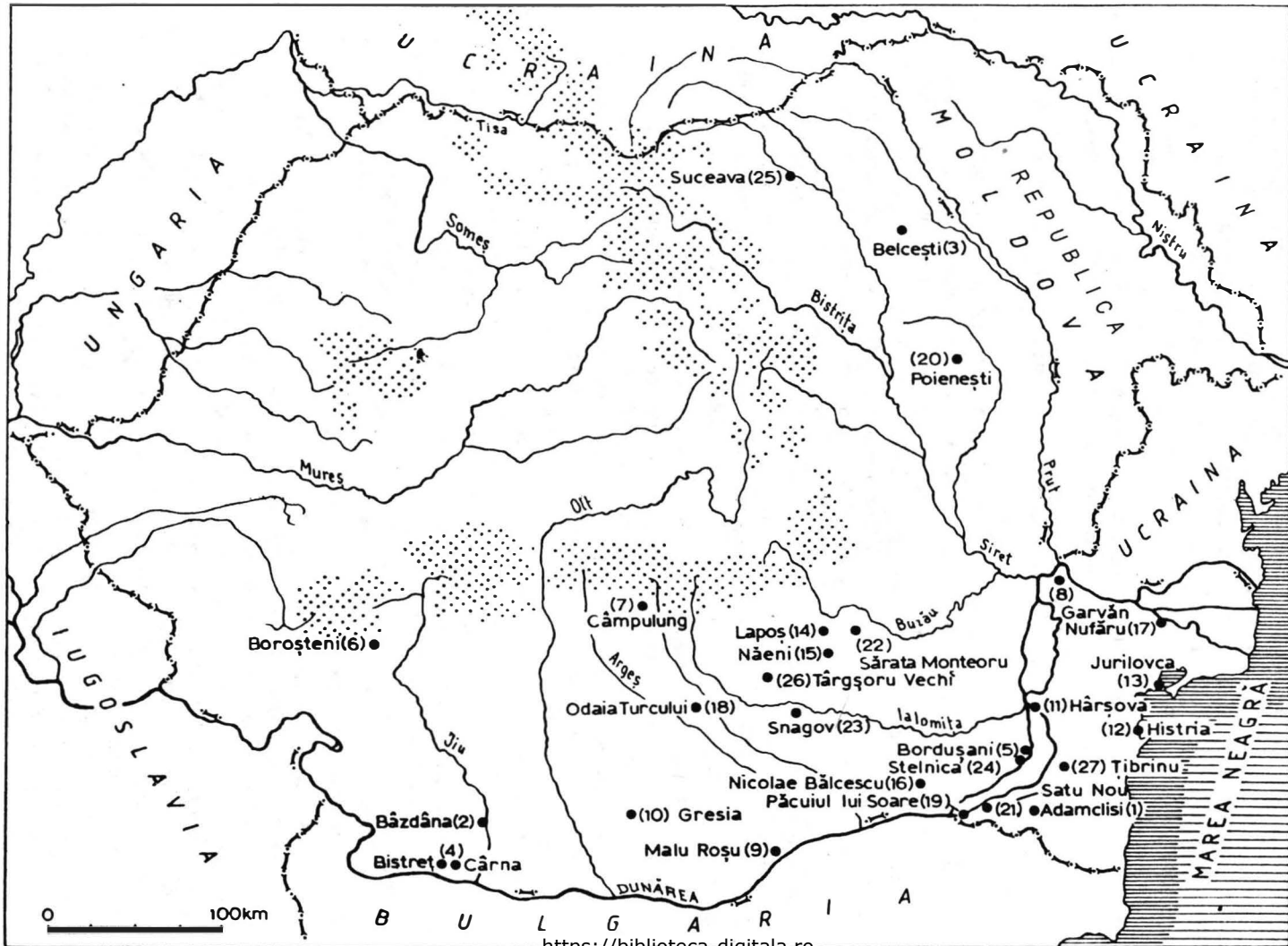
24. **Stelnica**, jud. Ialomiţa, „Grădiştea Mare” (II, V, XII, XIII). Nicolae Conovici, IAB; Gheorghe Matei, MIS. Fonduri IAB, MIS. Au fost cercetate 17 morminte din necropola getică, dintre care unul dublu, o groapă Coslogeni, una neolitică, patru complexe medievale (două locuinţe cu cuptor) şi câteva complexe moderne întâlnite în săpătură, fără interes ştiinţific deosebit. S-a remarcat din nou tendinţa de grupare a mormintelor de înhumare spre marginea de E a necropolei, în vreme ce mormintele de incinerare par a se grupa în partea de V a sectorului, deşi primele nu lipsesc nici aici. S-au cercetat: un mormânt medieval, 13 de înhumare getice, 3 de incinerare cu groapa alungită şi unul cu groapa circulară şi osemintele depuse în urnă cu capac, tot getice. Pe ansamblul necropolei, din 193 de morminte getice cercetate, 92 sunt de înhumare, 65 de incinerare cu groapa rotundă, 34 de incinerare cu groapa alungită, şi unul incert. Mormintele getice descoperite în 1996 nu aduc nimic nou în privinţa riturilor şi ritualurilor folosite aici; ele confirmă doar existenţa unor zone marginale rezervate în special mormintelor de înhumare. În plus, au apărut şi unele criterii mai precise de datare, ca în cazul unei cupe attice din al treilea sfert al sec. IV a.Chr. (N.C.)

25. **Suceava**, biserica „Mirăuţi” (XIII). Mircea D. Matei, IAB, Florin Hău, Paraschiva Victoria Batariuc, MJS, arh. Gh. Sion, DMI, Monica Gogu. Fonduri Ministerul Culturii.

Săpăturile s-au efectuat numai în pronaosul bisericii, descoperindu-se 11 morminte, toate de înhumare, dintre care 3 în cavouri de cărămidă, iar 8 în gropi simple. Cel mai important dintre morminte a fost cel aparţinând primei soţii a voievodului Ştefan cel Mare, Evdochia de Kiev. Mormântul era marcat de o lespede funerară, din care s-au descoperit numai câteva fragmente, pe unul dintre ele păstrându-se numele Evdochiei, iar pe altul data decesului: 25 noiembrie (din alte surse se ştie că anul morţii a fost 1467).

Un alt mormânt important a fost acela al unui prelat, identificat după resturile epitrahilului.

Starea de conservare a scheletelor este foarte rea, oasele păstrându-se numai sub forma unei pulberi gălbui. Mormintele au aparţinut sec. XIV-XVII. Ca piese de inventar s-au descoperit numai resturi din îmbrăcămintea înhumaţilor (M.D.M.).

26. **Târgșoru Vechi**, jud. Prahova (**VII, X, XIII**). Gheorghe Diaconu, responsabil, Gheorghe Alexandru Niculescu, IAB; Dan Lichiardopol, Nina Grigore, MPP; Florin Petrescu, absolvent și opt studenți FIB. Fonduri IAB, MPP.

Necropola sec. III-IV (Gh.D., Gh.A.N., D.L., F.P.). S-a cercetat extremitatea de NV a necropolei, în secțiunea S. I B I, descoperindu-se mormintele nr. 460 (incineratie) și 461 (înhumație), examinându-se și nivelurile de locuire medievale târzii (pavaj din piatră de râu, ceramică, fragmente ceramice și de piese din fier, oase de animale) și nivelul roman (fragmente ceramice).

Biserica Albă (N.G.). Prin secțiunea S. 12, lungă de 12 m, trasată în exteriorul altarului, s-au identificat două orizonturi masive de înhumări. Cel mai vechi antrenează fragmente ceramice din sec. IV și XIV-XV, iar al doilea îl suprapune. S-au descoperit 26 morminte și foarte multe reînhumări din sec. XVII-XVIII. Stratigrafic, se constată că fundația bisericii, cu adâncimea de 1 m de la nivelul de călcare, străbate cele două rânduri de înmormântări. Așadar, biserica fiind datată la cca. 1570, rezultă că cele două orizonturi de înhumări sunt anterioare acestei date. Succesiunea stratigrafică este următoarea: – nivel vegetal; – nivel de demantelare; – nivel de călcare; – reînhumări sec. XVII-XVIII; – biserica din sec. XVI; – înhumări orizont 1 și 2 (sec. XIV-XV); – locuințe sec. IV (N.G.)

27. **Țibrinu**, com. Mircea Vodă, jud. Constanța (**I**). Alexandru Păunescu, IAB. Sondaj în punctul III de pe malul de S al lacului Țibrinu. S-au identificat două niveluri de locuire gravettiene conținând vetre simple, neamenajate, resturi osoase (mai ales de bizon și obiecte litice). În zona așezării, pe plajă, s-au găsit o așchie de os perforată, ușor șlefuită pe suprafața internă, iar pe cea externă, ușor convexă, cu un decor incizat din trei șiruri de liniuțe în zig-zag, și un canin de urs de peșteră perforat la partea apicală a rădăcinii caninului. Deși nedescoperite în strat, aceste obiecte de artă sunt de atribuit mai degrabă nivelului I de locuire gravettiană (A.P.)

INDICE CRONOLOGIC

- I** Paleolitic și mezolitic: 3, 6, 9, 14, 16, 27.
II Eneolitic, tranziție: 3, 5, 11, 20, 24.
III Epoca bronzului: 2, 4, 15, 18, 22, 23.
IV Hallstatt: 2, 4, 15.
V Latène: 1, 2, 4, 5, 9, 15, 16, 17, 20, 21, 23, 24.
VI Epoca greacă și elenistică: 12, 13, 17, 21.
VII Epoca romană timpurie (sec. I-III): 1, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 26.
VIII Mediu extraprovincial (sec. I-III): 20.
IX Epoca romană târzie (sec. IV-VII): 1, 8, 11, 12, 13.
X Epoca migrațiilor (sec. III-VI): 16, 18, 20, 26.
XI Epoca migrațiilor (sec. VII-X): 8, 9.
XII Epoca medievală (sec. X-XII): 8, 9, 11, 17, 18, 19, 24.
XIII Epoca medievală (sec. XIII-XVIII): 11, 19, 23, 24, 25, 26.

ABREVIERI

- CNMMI = Complexul Național Muzeal „Moldova”, Iași.
 CNRS = Centre National de la Recherche Scientifique, Franța.
 DMI = Direcția Monumentelor Istorice.

FIB	= Facultatea de Istorie, Universitatea București.
FII	= Facultatea de Istorie, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași.
IAB	= Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.
IAIAC	= Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj.
ICEMT	= Institutul de Cercetări Eco – Muzeale, Tulcea.
IPHP	= Institut de Paléontologie Humaine, Paris, Franța.
ISER	= Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, București.
MCDPF	= Ministère de la Culture, Direction du Patrimoine, Franța.
MCM	= Muzeul Callatis, Mangalia.
MDJC	= Muzeul Dunării de Jos, Călărași.
MINAC	= Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța.
MIS	= Muzeul Județean de Istorie, Ialomița, Slobozia.
MJAP	= Muzeul Județean Argeș, Pitești.
MJB	= Muzeul Județean Buzău.
MJG	= Muzeul Județean Giurgiu.
MJS	= Muzeul Județean Suceava.
MJT	= Muzeul Județean Teleorman.
MMN	= Muzeul Militar Național, București.
MNC	= Muzeul Național Cotroceni, București.
MNIR	= Muzeul Național de Istorie a României, București.
MOC	= Muzeul Olteniei, Craiova.
MPP	= Muzeul Județean de Istorie Prahova, Ploiești.
UC	= Universitatea Craiova.
ULB	= Université de Liège, Belgia.
UOC	= Universitatea „Ovidius”, Constanța.

Notă. Am cuprins în această cronică, la fel ca în anii precedenți, și participările unor membri ai Institutului nostru la cercetări finanțate de către alte instituții sau în colaborare. Totodată, am rezumat și refăcut toate textele rapoartelor; o formă ceva mai detaliată pentru aceste cercetări, ca și pentru toate celelalte din țară, se poate găsi în caietul editat de Comisia Națională de Arheologie, în îngrijirea doamnei Cornelia Stoica și difuzat în tiraj restrâns cu prilejul celei de a XXXI-a Sesiunii naționale de rapoarte de la București din 12–15 iunie 1997.

Alexandru Barnea